

Bölüm 23

PERİFERİK VESTİBÜLER HASTALIKLARDA BULANTI VE KUSMA

Şamil ŞAHİN²⁶

GİRİŞ

Semisirküler kanallar, utrükül ve sakkül, vestibüler sinir ve vestibüler çekirdeklerden oluşan sisteme periferik vestibüler sistem denir. Bu yapıların herhangi bir sebeple fizyolojik olmayan değişimlerinde periferik vertigo ortaya çıkmaktadır. Periferik vestibüler sistem rahatsızlıkları vertigo ve dengesizlik nedenleri arasında en sık görülen hastalıklar olup ortalama %40'nı oluşturmaktadır (1). Periferik vestibüler sistem ile ilgili görülen vertigo santral sistemlere oranla daha şiddetli ve hastalar tarafından tolere edilmesi zordur. Periferik vestibüler sistemde patolojinin oluşum yeri ve süresine bağlı olarak görülen semptomlar çok şiddetli olabilir. Periferik vestibüler sistemin distale yakın ve akut başlayan hastalıklarda ortaya çıkan vertigo şikâyeti çok daha belirgindir. Periferik vestibüler sistem hastalıkları Tablo 1'de görülme sıklığına göre sıralanmıştır (2).

Tüm vestibüler sistem hastalıklarında tek objektif bulgu nistagmudur. Periferik vestibüler sistem hastalıklarında görülen nistagmusun yönü sabit olup bakış yönünden etkilenmez. Horizontal veya horizontorotatuar karakterde olabilir. Vertikal (aşağı veya yukarı) ve/veya yöne göre değişen nistagmus santral vestibüler sistem hastalıklarında ortaya çıkmaktadır. Santral vestibüler sistemin sağlam olmasına bağlı olarak periferik vestibüler hastalıklarda fiksasyonla nistagmus şiddetinin azaldığı gözlenir. Aksine santral vestibüler sistem hastalıklarında fiksasyonla süpresyon görülmez. Santral ve periferik vestibüler sistem hastalıklarının özellikleri Tablo 2'de karşılaştırılmış ve aralarındaki farklar özetlenmiştir (3,4).

²⁶ Uzman Doktor, Erzurum Bölge Eğitim ve Araştırma Hastanesi Kulak Burun Boğaz ve Baş Boyun Cerrahisi, samilsahin88@hotmail.com

Yates ve Bronstein yaptığı çalışma vestibüler girdilerin otonomik düzenlemeyi etkilediğini, ancak hareketle bağlantılı kardiyovasküler ve solunum yanıtlarının, labirent sinyallerinin kaybını takiben hızla düzeldiğini gösteren kanıtları özetlemektedir. Ek olarak, vestibülo-otonomik reflekslerin disfonksiyonunun klinik etkileri açıklanmaktadır. Ayrıca, vestibüler lezyonların ardından kan basıncında ve solunumda postural olarak ilişkili ayarlamalar yapma yeteneğinin geri dönüşünden potansiyel olarak sorumlu mekanizmalar tartışılmaktadır. Özellikle, somato-sensör sinyallerinin, otonom düzenlemeye katılan vestibüler çekirdek nöronlarının labirent girdilerinin

Tablo 5. Periferik Vestibular Hastalıklarda Bulantı ve Kusma Tedavisinde Kullanılan İlaçlar (9,21,22)

İsim	Doz	Dezavantaj
Dimenhydrinate	50-100 mg IM, IV, PO (2X1)	Antikolinergik yan etki
Diphenhydramine	25-50 mg IM, IV, PO (2X1)	Antikolinergik yan etki
Metoklopramide	10- 20 mg IV, PO (3X1)	Ekstrapiramidal yan etki
Diazepam	2-5 mg PO (2-4X1)	Sedasyon
Betahistine	16-24 mg PO	Sedasyon
Metilprednizolon	1mg/kg IV,PO	GIS yan etkileri, Kan glikoz değerleri ve tansiyon artışı

SONUÇ

Vestibüler sistem ile otonom sinir sistemi arasındaki bağlantılar gösteren klinik çalışmalar ve kanıtlar mevcut. Vestibüler organlardan gelişen anormal uyarılar otonom sistemde aktivasyona sebep olur ve bulantı, kusma, çarpıntı ve terleme vs. gibi otonomik semptomlar ortaya çıkar. Vestibüler Sistem hastalıklarında nedene yönelik tedaviyle birlikte otonom sistemin semptomlarını da azaltan tedaviler vermek gerekir.

KAYNAKLAR

1. P. Bertholon, T. Brandt, T. Fife, T. Imai, D. Nuti, and D. Newman-toker, "Benign paroxysmal positional vertigo : Diagnostic criteria," vol. 25, pp. 105–117, 2015.
2. J. A. Lo, M. Strupp, and M. Mandala, "Peripheral vestibular disorders : an update," pp. 165–173, 2019.
3. R. W. Baloh and L. Angeles, "Differentiating between peripheral and central causes of vertigo," pp. 55–59, 1990.

4. C. H. Helmchen, T. H. Brandt, and U. Bu, "Diagnostic Criteria for Central versus Peripheral Positioning Nystagmus and Vertigo : a Review," pp. 1–5, 1999.
5. M. I. Syed, O. Ilan, A. C. Leong, D. D. Pothier, and J. A. Rutka, "Meniere's Syndrome or Disease : Time Trends in Management and Quality of Evidence Over the Last Two Decades," 2015.
6. N. Bhattacharyya *et al.*, "Clinical Practice Guideline : Benign Paroxysmal Positional Vertigo (Update)," no. 6, 2017.
7. T. Imai, N. Takeda, T. Ikezono, K. Shigeno, and R. Ba, "Classification , diagnostic criteria and management of benign paroxysmal positional vertigo," *Auris Nasus Larynx*, 2016.
8. J. A. Lopez-escamez, J. Carey, W. Chung, J. A. Goebel, and M. Magnusson, "Diagnostic criteria for Meniere's disease," vol. 25, pp. 1–7, 2015.
9. J. Harcourt, K. Barraclough, and A. M. Bronstein, "Meniere's disease," vol. 6544, no. November, pp. 1–5, 2014.
10. D. L. Tucci, "A Systematic Review of Diuretics in the Management of Meniere's Disease," 2016.
11. S. Javad, S. Tootoonchi, S. Ghiasi, P. Shadara, S. Mirakhor, and D. Fadaei, "Hearing function after betahistine therapy in patients with Ménière's disease," *Braz. J. Otorhinolaryngol.*, no. xx, 2016.
12. C. W. Cooper, "Vestibular neuronitis : a review of a common cause of vertigo in general practice," no. February 1992, pp. 164–167, 1993.
13. A. M. Bronstein and M. Dieterich, "Long-term clinical outcome in vestibular neuritis," vol. 32, no. 1, pp. 174–180, 2019.
14. H. Kim, "Vestibular Neuritis," vol. 1, no. 212, 2013.
15. B. J. Yates, "PDFlib PLOP : PDF Linearization , Optimization , Protection Page inserted by evaluation version Vestibular Influences on the Autonomic Nervous System """, 2005.
16. J. R. L. S. K. C. MONEYK, . E., *The autonomic nervous system and motion sickness. In Vestibular Autonomic Regulation*. 1996.
17. MONEYK, *Motion sickness. Physiol.*, vol. 50. .
18. YATES, B. J. & A. D. MILLERE, *Vestibular Autonomic Regulation*. 1996.
19. Y. S. Hoshino I, Tokumasu K, Fujino A, Yosio S, Arai M, "Study on vomiting related to the vestibulo-autonomic reflex," *Acta Otolaryngol Suppl.*, no. 519, pp. 268–71., 1995.
20. B. A. Yates BJ, "The effects of vestibular system lesions on autonomic regulation: observations, mechanisms, and clinical implications," *J Vestib Res.*, vol. 15(3), pp. 119–29., 2005.
21. M. Strupp and T. Brandt, "Diagnosis and Treatment of Vertigo and Dizziness," vol. 105, no. 10, pp. 173–180, 2008.
22. A. Amini *et al.*, "Histamine Antagonists for Treatment of Peripheral Vertigo : A Meta-Analysis," vol. 11, no. 2, pp. 138–142, 2015.